

W.I. Lenin

Rede over het nationale vraagstuk

www.MinisterieVanPropaganda.org

Te beginnen met het jaar 1903, toen onze partij het program aanvaardde, hebben wij telkens een verbitterde tegenstand van de zijde der Polen ontmoet. Wanneer gij het protocol van het Tweede Congres bestudeert, dan zult gij zien dat zij toen reeds met dezelfde argumenten voor de dag kwamen die wij thans ontmoeten en de Poolse sociaaldemocraten verlieten dat Congres, omdat zij meenden, dat de erkenning van het zelfbeschikkingsrecht der naties voor hen onaannemelijk was. En sinds die tijd stoten wij iedere keer op ditzelfde vraagstuk. In 1903 bestond het imperialisme reeds, maar onder de argumenten vindt men het imperialisme toen niet genoemd: zowel toen als nu blijft het standpunt van de Poolse sociaaldemocratie een vreemde, monsterachtige fout: deze mensen wensen het standpunt van onze partij gelijk te maken aan dat van de chauvinisten.

De politiek van Polen is door en door nationaal, dank zij de langdurige onderdrukking door Rusland en het gehele Poolse volk is bezield door de ene gedachte: zich op de Moskoviëten te wreken. Niemand heeft de Polen zo onderdrukt als het Russische volk. Het Russische volk diende in de handen der tsaren als beul van de Poolse vrijheid. Er is geen volk dat Rusland zozeer haatte als de Polen en daaruit ontspruit een vreemd verschijnsel: Polen is uit hoofde van de Poolse bourgeoisie een hinderpaal voor de socialistische beweging. De ganse wereld mag in vlammen opgaan, — als Polen maar vrij zou zijn. Natuurlijk is een zodanig stellen van het vraagstuk een hoon aan het internationalisme. Natuurlijk heerst thans het geweld over Polen, maar dat de Poolse nationalist op hun bevrijding door Rusland zouden moeten rekenen, — dat is verraad aan de Internationale. Maar de Poolse nationalist hebben het Poolse volk in die mate met hun opvattingen gevoed, dat men daar de dingen juist zo ziet.

Het is de ontzaglijke historische verdienste van de kameraden Poolse sociaaldemocraten dat zij de leuze van het internationalisme opstelden en zeiden: voor ons is het belangrijkste het broederlijke bondgenootschap met het proletariaat van alle overige landen en nooit zullen wij voor een oorlog ter bevrijding van Polen zijn. Daarin ligt hun verdienste en daarom hebben wij altijd alleen deze kameraden, Poolse sociaaldemocraten als socialisten beschouwd. De anderen zijn patriotten. Poolse Plechanovs. Maar uit deze originele toestand: dat mensen, om het socialisme te redden tegen een dolzinnig, ziekelijk nationalisme moesten strijden, kwam een vreemd verschijnsel voort: — de kameraden komen tot ons en zeggen dat wij van de vrijheid van Polen en van zijn afscheiding moeten afzien.

Waarom moeten wij, Grootrussen, die een groter aantal naties onderdrukken dan welk ander volk ook, de erkenning van het recht van Polen, de Oekraïne en Finland op afscheiding prijsgeven? Men stelt ons voor chauvinisten te worden, — omdat wij daardoor de positie der sociaaldemocraten in Polen gemakkelijker zullen maken. Wij maken geen aanspraak op de bevrijding van Polen, omdat het Poolse volk leeft tussen twee strijdvaardige staten. Maar in plaats van te zeggen dat de Poolse arbeiders als volgt moeten oordelen: alleen die sociaaldemocraten blijven democraten die menen dat het Poolse volk vrij moet zijn, want voor chauvinisten is er in de rijen der socialistische partij geen plaats, — zeggen de Poolse sociaaldemocraten: juist omdat wij een bondgenootschap met de Russische arbeiders voordelig achten, zijn wij tegen de afscheiding van Polen. Dat is hun volle recht. Maar die mensen willen niet inzien dat men om het internationalisme sterker te maken, niet dezelfde woorden moet herhalen, maar dat men in Rusland de nadruk moet leggen op de vrijheid van afscheiding van de onderdrukte naties en in Polen de vrijheid van verenigen moet onderstrepen. De vrijheid van verenigen veronderstelt de vrijheid van afscheiden. Wij Russen moeten de vrijheid van afscheiden onderstrepen, en de Polen de vrijheid van verenigen.

Wij zien hier een reeks van sofismen, die een volledig prijsgeven van het marxisme tot gevolg hebben. Het standpunt van kameraad Pjatakov is een herhaling van het standpunt van Rosa Luxemburg...[1] (Voorbeeld van Holland). Zo redeneert kameraad Pjatakov en daarmee weerlegt hij zichzelf, want in theorie is hij voor de ontkenning van de vrijheid van afscheiding, en tot het volk zegt hij: wie de vrijheid der afscheiding ontkent, die is geen

socialist. Wat kameraad Pjatakov hier heeft gezegd, getuigt van ongelooflijke verwarring. In West-Europa overwegen de landen, waarin de nationale kwestie reeds lang geleden is opgelost. Wanneer men zegt, dat de nationale kwestie is opgelost, dan heeft men het oog op West-Europa. Kameraad Pjatakov brengt deze redenering op een terrein waarop ze geen betrekking heeft, op Oost-Europa, en zo geraken wij in een belachelijke positie.

Bedenkt wat voor een warwinkel daaruit ontstaat! Finland ligt toch in onze onmiddellijke nabijheid. Kameraad Pjatakov geeft ten aanzien van dit land geen concreet antwoord. Hij heeft zich volkomen vastgewerkt. In de “Rabotsjaja Gazeta” (De Arbeiders-koerant) hebt gij gisteren gelezen dat in Finland het separatisme toeneemt. De Finnen komen hier en zeggen dat het separatisme bij hen toeneemt, omdat de kadetten aan Finland niet de volledige autonomie verlenen. Daar rijpt een crisis; de ontevredenheid met de “goeverneur-generaal” Roditsjev groeit; maar de “Rabotsjaja Gazeta” schrijft, dat de Finnen tot de Constituante moeten wachten omdat daar een overeenkomst tussen Finland en Rusland bereikt zal worden. Wat betekent een overeenkomst? De Finnen moeten zeggen dat zij het recht kunnen hebben, naar eigen goeddunken over hun lot een bepaalde beslissing te nemen en de Groo-trus, die dit recht zou loochenen, zou een chauvinist zijn. Iets anders is het, wanneer wij tot de Finse arbeider zouden zeggen: hoe het voordelig voor je is te beslissen...[2]

Kameraad Pjatakov bepaalt er zich toe, onze leuze af te wijzen, wanneer hij zegt dat dit betekent geen leuze voor de socialistische revolutie te geven: maar hij heeft zelf geen ter zake doende leuze gegeven. De methode der socialistische revolutie onder de leuze “weg met de grenzen” betekent een volkomen verwarring. Het gelukte ons niet het artikel te laten drukken, waarin ik deze opvatting “imperialistisch economisme” noemde. Wat betekende dat — de “methode” van de socialistische revolutie onder de leuze “weg met de grenzen”? Wij komen op voor de noodzakelijkheid van de staat en een staat veronderstelt grenzen. De staat kan natuurlijk een burgerlijke regering hebben, terwijl wij Sovjets nodig hebben. Doch ook voor hen staat de vraag van de grenzen. Wat betekent “weg met de grenzen”? Hier begint de anarchie... De “methode” van de socialistische revolutie onder de leuze “weg met de grenzen” — is niets dan een warwinkel. Als de socialistische revolutie rijp zal zijn geworden, wanneer zij zich voltrekt, zal zij op andere landen overspringen en wij zullen haar bijstand verlenen, maar hoe, dat weten we niet. De “methode van de socialistische revolutie” is een frase zonder inhoud. Voor zover de vraagstukken van de burgerlijke revolutie door haar nog niet zijn opgelost, komen wij voor de oplossing daarvan op. Tegenover de separatistische beweging staan wij onverschillig, neutraal. Indien Finland, of Polen of de Oekraïne zich van Rusland afscheiden, is dat volstrekt niet erg. Wat is er voor ergs in? Wie zoiets beweert, is een chauvinist. Men moet zijn verstand kwijt zijn, om de politiek van de tsaar Nikolaas voort te zetten. Noorwegen heeft zich wel van Zweden afgescheiden...

In vroeger jaren wisselden Alexander I en Napoleon onder elkaar volken uit; — eertijds ruilden de tsaren Polen. En wij zullen deze tactiek der tsaren voortzetten? Dat is afstand doen van de tactiek van het internationalisme, — dat is chauvinisme van de ergste soort. Wanneer Finland zich afscheidt, wat is daar voor ergs in? Bij beide volken, bij het proletariaat van Noorwegen en Zweden, is het onderlinge vertrouwen na de afscheiding sterker geworden. De Zweedse landheren wilden een oorlog beginnen, maar de Zweedse arbeiders hebben zich daartegen verzet en gezegd: --- aan die oorlog doen wij niet mee!

De Finnen willen thans alleen autonomie. Wij zijn ervoor dat aan Finland de volledige vrijheid wordt gegeven; dan zal het vertrouwen in de Russische democratie sterker worden; juist dan, wanneer dit ten uitvoer wordt gebracht zullen zij zich niet afscheiden. Wanneer de heer Roditsjev bij hen komt en over de autonomie looft en biedt, komen de Finse kameraden tot ons en zeggen: wij hebben autonomie nodig. En men geeft hen de volle laag door hun te zeggen: “Wacht op de Constituante”. Maar wij zeggen: “Een Russische socialist, die de vrijheid aan Finland weigert, is een chauvinist”.

Wij zeggen dat de grenzen door de wil van de bevolking worden bepaald. Rusland, waag het niet, om over Koerland oorlog te voeren! Duitsland, weg met de legers uit Koerland! Zó lossen wij het vraagstuk der afscheiding op. Het proletariaat kan niet zijn toevlucht tot geweld nemen, want het moet de vrijheid der volkeren niet belemmeren. Dan zal de leuze “weg met de grenzen” juist zijn, wanneer de socialistische revolutie werkelijkheid is geworden en niet een methode; dan zullen wij zeggen, komt tot ons...

Het vraagstuk van de oorlog is geheel iets anders. In geval van nood zullen we van een revolutionaire oorlog geen afstand doen. Wij zijn geen pacifisten... Wanneer bij ons Miljoekov zit en Roditsjev naar Finland stuurt die daar een schaamteloos spel van loven en bieden met het Finse volk speelt, dan zeggen wij: neen, Russisch volk, waag het niet, Finland geweld aan te doen: geen volk kan vrij zijn dat zelf andere volken onderdrukt. In de resolutie over Borgbjerg zeggen wij: trekt de troepen terug en laat de natie de kwestie zelfstandig beslissen. Als dus morgen de Sovjet de macht in handen neemt, zal dit niet een “methode van de socialistische revolutie” zijn; wij zullen dan zeggen: Duitsland, weg met uw troepen uit Polen! Rusland, weg met de legers uit Armenië! — Al het andere zou bedrog zijn.

Van zijn onderdrukt Polen zegt kameraad Dzjerzinski dat daar allen chauvinisten zijn. Maar waarom zegt niemand van de Polen een woord over hetgeen met Finland, met de Oekraïne moet gebeuren? Sedert 1903 twisten wij over deze zaak zoveel dat het iemand moeilijk valt er over te spreken. Beslis zelf waarheen ge wilt gaan... Wie niet op dit standpunt staat, die is een annexionist, is een chauvinist. Wij willen het broederlijk bondgenootschap van alle volken. Als er een Oekraïense republiek en een Russische republiek zal zijn, zal er tussen deze beiden meer samenhang, meer vertrouwen bestaan. Als de Oekraïners zullen zien dat wij een Sovjetrepubliek hebben, zullen ze zich niet afscheiden; maar als wij een republiek van Miljoekov zullen hebben, dan zullen zij zich afscheiden. Toen kameraad Pjatakov, in volkomen tegenspraak met zijn eigen opvattingen, zei: “wij zijn tegen een gewelddadig vasthouden binnen de grenzen”, is dat tegelijk een erkenning van het recht der naties op zelfbeschikking. Wij willen volstrekt niet dat de boer van Chiwa onder het juk van de Chan van Chiwa blijft leven. Door de ontwikkeling van onze revolutie zullen wij de onderdrukte massa's beïnvloeden. De agitatie onder de onderdrukte massa kan alleen op deze wijze geschieden.

Maar ieder Russisch socialist die niet de vrijheid van Finland en de Oekraïne erkent, zal naar het chauvinisme afzakken. En door geen sofismen of verwijzingen naar hun “methode” zullen ze zich ooit kunnen rechtvaardigen.

Noten:

[1] Hier is een leemte in het protocol. — Red.

[2] Hier is een leemte in het protocol. — Red.